

बागमती गाउँपालिका सूचना दिने सूत्रसूचिका

गाउँ सभाको उन्नाइसौँ अधिवेशनमा गाउँपालिका अध्यक्ष श्री विर बहादुर लोप्चनद्वारा
प्रस्तुत

बागमती गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को
नीति तथा कार्यक्रम

२०८३ असार १० गते

बागमती गाउँपालिकाका आदरणीय गाउँ सभाका सदस्यज्यूहरू,
गाउँपालिकाका कर्मचारी लगायत उपस्थित महानुभावहरू ,

१. बागमती गाउँपालिकाको अध्यक्षको हैसियतले संवैधानिक व्यवस्था अनुरूप स्थानीय तहको व्यवस्थापकीय अधिकार प्राप्त यस गाउँपालिकाको सम्मानित गाउँसभाको उन्नाइसौं अधिवेशनमा आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को नीति तथा कार्यक्रम पेश गर्न पाउँदा मैले आफूलाई गौरवान्वित महसुस गरेको छु
२. यस अवसरमा म सर्वप्रथम सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको स्थापना र समग्र नेपालको दिगो शान्ति प्रगति समुन्नतिको लागि देशमा भएका क्रान्ति सशस्त्र आन्दोलन तथा जनआन्दोलनहरूमा आफ्नो अमूल्य जीवन समर्पण गर्नु हुने नेपालको प्रथम शहीद लखन थापा मगर देखि जेन्जी आन्दोलन सम्मका सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहीदहरूप्रति उच्च सम्मान तथा भावपूर्ण श्रद्धासुमन अर्पण गर्दै सार्वभौम सम्पन्न राष्ट्रका रूपमा अक्षुण्ण राख्न अतुलनीय योगदान पुर्याउनु हुने अग्रणी व्यक्तित्वहरूलाई स्मरण गर्न चाहन्छु साथै सम्पूर्ण बागमती गाउँपालिकाबासी आमा बुवा, दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरू लगायत सबैमा हार्दिक धन्यवाद प्रकट गर्दछु।
३. २०८१ असोज १२ र १३ गतेको अविरल वर्षाबाट भएका भौतिक पूर्वाधारहरूको क्षतिलाई व्यवस्थापन एवम् पुनर्निर्माण हुँदै गर्दा २०८२ भाद्र २३ र २४ मा देशभर भएको अकल्पनिय प्रदर्शन र त्यस समयमा भएको अपूरणीय क्षति, अन्तराष्ट्रिय स्तरमा विकसित भूराजनीतिक द्वन्दबाट पेट्रोलियम पदार्थमा भएको अस्वाभाविक मूल्यवृद्धि, विभिन्न संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदान रकमहरूमा कटौती, आन्तरिक स्रोतहरूबाट प्रक्षेपण गरिए बमोजिमको राजस्व संकलन हुन नसक्नु लगायत सेवा प्रवाहहरूमा सृजित अन्योलता जस्ता कठिनाईका कारण पूँजीगत खर्चहरूमा अपेक्षा गरे बमोजिम समय सापेक्ष प्रगति हुन सकेको छैन तथापी प्रतिनिधि सभा निर्वाचन लगत्तै गठित सरकारबाट प्राप्त सुझाव र मार्गदर्शन पश्चात सेवा प्रवाहहरूमा चुस्त र सहजता गरिँदै लगेको छ ।
४. आपतमा खोजिने र खोज्दा भेटिने सरकारको रूपमा स्थापित यस बागमती गाउँपालिकामा आगामी आर्थिक वर्षमा सुशासन, संवैधानिक अधिकारक्षेत्र भित्रका सेवा प्रवाहमा सुधार, स्थानीय उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि, रोजगारी सिर्जना, सामाजिक न्याय, दिगो पूर्वाधार निर्माण एवम् उपभोग, जैविक वातावरण संरक्षण, नेपाल सरकार तथा बागमती प्रदेश सरकारले राष्ट्रिय एवम् अन्तराष्ट्रिय फोरमहरूमा जनाएको प्रतिवद्धताहरू तथा अन्तर स्थानीय तह समन्वय र सहकार्य जस्ता विषयहरूलाई प्राथमिकतामा राखी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न प्रतिवद्ध रही बागमती गाउँपालिकाले तय गरेको कृषि पर्यटन र पूर्वाधार : समृद्ध र सुखी बागमती गाउँपालिकाको मूल आधार साकार पार्न बागमती गाउँपालिकाको आ.व. ०८३/०८४ का लागि यो नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ।

आदरणीय, गाउँ सभाका सदस्यज्यूहरू,

५. म गाउँपालिकाको समग्र विकास र समृद्धिको लक्ष्य प्राप्तिका लागि चालू आ.व.सम्ममा गरिएका महत्वपूर्ण प्रयास, अवसरका बारेमा उल्लेख गर्न चाहन्छु ।

- गाउँपालिकालाई प्राप्त अधिकारक्षेत्र अन्तर्गतका कामकारवाही बैधता सहित सञ्चालन गर्न आवश्यक स्थानीय कानून तयार गरि कार्यान्वयन गरिएका छन् । यसका अलावा आवधिक योजना, मध्यमकालीन खर्च संरचना, क्षमता विकास योजना, राजस्व सुधार योजनाहरू तयार गरि लागू गरिएका छन् ।
- राष्ट्रिय मापदण्ड २०८२ लागू भएसँगै गाउँपालिका र अन्तर्गतका निकायहरूमा आवश्यक जनशक्ती व्यवस्थापनका लागी गाउँपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन (O&M) सर्वेक्षण तयार गरी पद दर्ताका लागि आवश्यक प्रकृया अगाडि बढेका छन् ।
- गाउँपालिकाले राजस्व संकलन, रकम भुक्तानी, घटना दर्ता, नागरिकता सिफारिस एवम् जिन्सी व्यवस्थापन, बोलपत्रबाट हुने खरिद लगायतका सेवा प्रवाह एवम् सूचना आदन प्रदानका लागि सूचना प्रविधिको प्रयोग गर्दै आएको छ । यसका अलावा गाउँपालिकाले आफ्नो पालिका प्रशासनिक भवन र वडा कार्यालयका भवनहरूबाट एकीकृत रूपमा सेवाहरू प्रदान गर्दै आएको छ ।
- आन्तरिक आयमा वृद्धि गर्न राजस्व सुधार योजना तयार गरी कार्य अगाडि बढाइएको छ ।
- गाउँपालिकाले आ.व. ०८२/०८३ को हालसम्म ९६३ मि ढलान, ४७१० मि मोटरबाटो स्तरोन्नती, ५०० मि ग्राभेल सडक, ४०८० मि नयाँ ट्रयाक निर्माण गरिसकेको छ । भवन तथा समुदायिक पूर्वाधार तर्फ पर्खालहरू ४९४ मि, ७ वटा खेलमैदान १ वटा पार्क ३ वटा शौचालय निर्माण भएका छन् भने सिंचाइ तथा खानेपानी तर्फ ५ वटा खानेपानी योजना सञ्चालन, ३४९ मि पाइप वितरण ३७२५ मि नाला ड्रेन निर्माण, ४३५ मि नदि नियन्त्रण, ४४३ हेक्टर क्षेत्रफल सिंचाइ व्यवस्था भएका छन् ।
- सञ्चालनमा रहेको पालिका स्तरीय थाडिसडटार अस्पताललाई पर्याप्त स्वास्थ्य उपकरण, भौतिक पूर्वाधार एवम् स्थायी जनशक्ति उपलब्धता सहितको दीगो व्यवस्थापनका लागि संघीय र प्रदेश सरकारमा अथक प्रयास भइरहेको छ ।
- पालिका स्तरीय पर्यटकीय क्षेत्र तीनपाने सातकन्या राडार क्षेत्रलाई सञ्चालनमा ल्याइ आन्तरिक स्रोतको रूपमा विकास गरिसकिएको छ ।
- खैयरघारी रङ्गशालालाई बहुवर्षिय योजनाको रूपमा निर्माण भइरहेको छ ।
- भूमी आयोग ललितपुरसँगको समन्वयमा भूमीहिन दलित / भूमीहिन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासी सम्बन्धि गतिविधि अगाडि बढेका छन् ।
- गाउँपालिका भित्र सञ्चालित ९ वटा माध्यमिक विद्यालय र ३७ वटा आधारभूत विद्यालयहरूबाट गुणस्तरीय शिक्षा सुनिश्चितता हुन तालिकाबद्ध अनुगमन तथा नियमन लगायत गाउँपालिकाको शिक्षा रणनीति निर्माण, स्थानीय पाठ्यक्रम अनुसारको पाठ्यपुस्तक निर्माण गरिएका छन् ।
- गाउँपालिकाको सम्पूर्ण गतिविधिहरूमा लक्षित वर्गहरूको समतामूलक पहुँच होस् भन्ने सोचका लागि लक्षित वर्गको सहभागितामा प्राथमिकता प्रदान गरिएका छन् ।

- अधिकांश स्थानीयहरू कृषि तथा पशु उत्पादनमा आधारित जीविकोपार्जन गर्ने भएको हुँदा कृषि तथा पशुपालन सम्बन्धी तालिम, कृषि सामग्री अनुदान, प्रविधि हस्तान्तरण लगायत नियमित परामर्शहरू उपलब्धताको व्यवस्था गरिएका छन् ।
- सहकारीहरू व्यवस्थित गर्नका लागि आवश्यक तालिमा सञ्चालन तथा कोपोमिस प्रणालि लागू गर्न पहल गरिएका छन् ।
- विपद् जोखिम संवेदनशिल क्षेत्रको रूपमा परिचित यस गाउँपालिकामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण व्यवस्थापन तथा राहत उद्धारका लागि संघीय र प्रदेश सरकारसँग सहकार्य एवम् गाउँपालिका आफैँको विपद् व्यवस्थापन कोष मार्फत आवश्यकता आधारमा कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आएको छ ।

आदरणीय गाउँसभा सदस्यज्यूहरू,

अब म बागमती गाउँपालिकामा कार्यक्रम संचालन गर्दा भोग्नु परेका समस्या तथा चुनौतीहरू र अवसर प्रस्तुत गर्ने अनुमती चाहन्छु ।

६. समस्या तथा चुनौतीहरू तर्फ

- आवश्यक मात्रामा प्रशिक्षित र अनुभवि जनशक्ति अभावका कारण उपभोक्ता समित मार्फत कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा गुणस्तरीय निर्माण, अपेक्षित भौतिक र वित्तीय प्रगति हासिल गर्न कठिनाई सृजना भएका छन् ।
- बसाई सराईका कारण गाउँपालिकाले तय गरेको योजना तथा कार्यक्रमहरूमा लक्षित समूहहरूको सहभागिता अपेक्षाकृत हुन सकेको छैन ।
- जटिल भूवनावट र वर्षात मनसुनले निम्त्याउने प्राकृतिक विपत्तिले अपेक्षाकृत रूपमा भौतिक विकास गर्न बाधा पुग्ने गरेको छ ।
- जनशक्ति अभावका कारण हुँदै आएको राजस्व चुहावट न्यूनीकरणका लागि कठिनाई हुँदै आएको छ ।
- विगतका वर्षहरू हेर्दा समय समय हुने अकल्पनिय आन्दोलन, महामारीहरू पनि चुनौतिका रूपमा रहेका छन् ।

७. अवसर तर्फ

विविध समस्या र चुनौतिका बावजुद पनि संघीय राजधानी र प्रदेश राजधानी जोड्ने छोटो दुरीको कान्ती लोकपथ सडक यसै गाउँपालिका हुँदै सञ्चालनमा रहँदा होटल व्यवसाय, स्थानीय उत्पादनहरूको बजारिकरण, पर्यटकहरूको संख्यामा वृद्धि हुनेछ । साथै गाउँपालिका भित्रका खानी तथा खानी खोला, बागमती खोला नदी किनारमा पर्याप्त मात्रामा रहेका दहत्तर बहत्तरसँग सम्बन्धित प्राकृतिक स्रोत साधनहरूलाई व्यवस्थित रूपमा उत्खनन् भए निर्माणाधिन फाष्टट्रयाक र उपत्यका भित्रका भौतिक निर्माणहरूमा निकासी हुन सक्ने र व्यापक आन्तरिक आमदानि हुने जस्ता आधारले गाउँपालिकाको सुनौलो अवसर उजागर गरेको छ ।

आदरणीय, गाउँ सभाका सदस्यज्यूहरू,

८. अब म बागमती गाउँपालिकाले आ.ब.२०८३।०८४ को नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा लिएका आधारहरू प्रस्तुत गर्दछु ।

- नेपालको संविधानका प्रस्तावना मौलिक हक राज्यका निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिहरू,
- नेपालको संविधानको स्थानीय आर्थिक कार्य प्रणाली एवम् एकल तथा साझा अधिकारका सूचीहरू
- स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४,
- नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा जनाएका विभिन्न प्रतिबद्धताहरू,
- संघीय सरकारको आवधिक योजनाले लिएका नीति तथा प्राथमिकताहरू,
- संघीय सरकार र प्रदेश सरकारले अवलम्बन गरेका आर्थिक तथा वित्तीय नीतिहरू,
- बागमती गाउँपालिकाको आवधिक योजनाले तय गरेका प्राथमिकताहरू,
- स्थानीय तह स्व-मूल्यांकनका आधारहरू,
- स्थानीय तह वित्तीय सुशासन जोखिम मूल्यांकन कार्यविधिका आधारहरू,
- विगतका आर्थिक वर्षमा गाउँपालिकाले तयार पारेका नीति, कार्यक्रम तथा योजनाहरू,
- विकासका समसामयिक मुद्दाहरू: दिगो विकास सम्बन्धी नीति, जलवायु परिवर्तन र विपद् व्यवस्थापन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, लैंगिक सशक्तिकरण र समावेशी विकास, बाल मैत्री स्थानीय शासन, उर्जा संकट लगाएका सम्बन्धित विषयहरू
- गाउँ कार्यपालिका तथा गाउँसभाका निर्णयहरू ।
- गाउँपालिकाले तय गरेको कृषि पर्यटन र पूर्वाधार : समृद्ध र सुखी बागमती गाउँपालिकाको मूल आधार नारा सहितको सोच

आदरणीय गाउँसभा सदस्यज्यूहरू,

अब म बागमती गाउँपालिकाको विषयगत एवं क्षेत्रगत रूपमा आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अनुमती चाहन्छु ।

९. बागमती गाउँपालिका सुशासन, पारदर्शिता, जवाफदेहिता तथा नतिजामुखी सार्वजनिक प्रशासनलाई शासन प्रणालीको मूल आधारका रूपमा स्थापित गर्न प्रतिबद्ध रहेको हुँदा सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई छरितो, सरल, डिजिटल तथा नागरिकमैत्री बनाइनेछ। जसका लागि सेवाहरू अनलाइन प्रणाली (एप वा वेबसाइट) बाट लिन सकिने बनाइ गाउँपालिकाको डिजिटल पहुँच बृद्धि गरिनेछ ।
१०. नेपाली भाषामा साथै बोलेर प्रश्न सोध्ने मिल्ने आधुनिक एआई च्याटबक्सको प्रयोग गरी गाउँपालिकाको सेवा सम्बन्धी सूचना २४ सै घण्टा उपलब्ध गराइनेछ । यसले स्थानीयहरूलाई नागरिक बडापत्रमा सहज पहुँच बनाइ समयको बचत, सेवाग्राहीको चाप, कर्मचारीहरूमा कार्यबोझको कमि पुर्याउने छ ।
११. आधुनिक एआई च्याटबक्सलाई गाउँपालिकाको वेबसाइट र फेसबुक पेज, हाट्सएपमा आवद्धता गराइ प्रविधि मैत्री हेल्पडेक्स, गुनासो व्यवस्थापन प्रणाली एवम् सेवा सन्तुष्टि सर्वेक्षण प्रणालीको रूपमा विकास गरिनेछ ।

१२. योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालनमा सफ्टवयरको प्रयोग गरी तथ्याङ्कहरूलाई अभिलेखिकरणका अलावा अनुगमन मूल्याङ्कन, गुनासो व्यवस्थापन एवम् भुक्तानीसँग आवद्धता गराउँदै लगिनेछ । यसबाट स्थानीयहरूको गाउँपालिकासँगको पहुँच, योजना तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा नियमित र प्रभावकारी अनुगमन तथा गुणस्तरीयता एवम् पारदर्शीता वृद्धि हुनेछ ।
१३. कृषि तथा पशु सेवा शाखाबाट प्रदान हुने अनुदान, अपाङ्ग महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिकहरूसँग सम्बन्धित विवरण, स्वास्थ्य उपचारमा प्रदान गरिने मानवीय सहायता, व्यवस्य दर्ता नवीकरण, विपद् राहत वितरण, छात्रवृत्ति वितरण जस्ता विवरणहरूलाई प्रभावकारी अभिलेखिकरण एवम् दोहोरो लाभग्राही न्यूनीकरण गर्ने प्रयोजनार्थ सूचना प्रविधिको प्रयोग गरिनेछ
१४. गाउँपालिकाको दरबन्दी संरचनालाई व्यवस्थित गरी सेवा प्रवाहलाई विषयगत रूपमा शाखा, इकाईहरूको स्पष्ट कार्यविवरण तयार गरी व्यवस्थित र नियमित प्रभावकारी सेवा प्रवाहको व्यवस्था गरिनेछ ।
१५. गाउँ टोल स्तरमानै छलफल गरी गाउँपालिकाको दोस्रो पञ्च वर्षिय आवधिक योजना निर्माण गरि आगामी आ.व.हरूका लागि योजना बैंकको रूपमा लगिनेछ । योजना बैंक प्रविधि मैत्री बनाउन पहल गरिनेछ ।
१६. स्वच्छ एवम् पारदर्शी प्रतियोगिताबाट उच्चतम नतिजामुखी गाउँपालिका निर्माण गर्न वडा एवम् सम्पूर्ण कर्मचारीहरूको मूल्याङ्कन गर्ने पद्धतिको विकास गरिने छ र सोही आधारमा प्रोत्साहनका लागि बजेट एवम् पुरस्कार व्यवस्था गरिनेछ ।
१७. गाउँपालिकालाई सूचना प्रविधि मैत्री रूपमा विकास गर्न जनप्रतिनिधि एवम् कर्मचारीहरूलाई सूचना प्रविधि सम्बन्धि क्षमता अभिवृद्धि गरिने छ साथै सूचना प्रविधि सहायता कक्षका लागि जनशक्तिको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१८. गाउँपालिकाको सेवा प्रवाहलाई व्यवस्थित, मितव्ययी तथा प्रभावकारी बनाउन आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, व्यवस्थापन परीक्षण तथा संस्थागत अनुगमनलाई सुदृढ बनाइनेछ । गाउँपालिकाको बेरूजुहरूको प्रविधिमैत्री अभिलेखिकरण गरिनेछ साथै बेरूजु सुन्यान्तरका लागि जिम्मेवारी सहित जनशक्तिको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१९. गाउँपालिकाले तर्जुमा गरेका कानूनहरूलाई अध्ययन गरी संख्या न्यूनीकरण एवम् प्रविधिमैत्री अभिलेखिकरणका लागि जनशक्ति परिचालन गरिनेछ साथै गाउँपालिकाले प्रदान गर्ने न्यायिक सेवाहरूमा नागरिकहरूको न्यायिक पहुँच अभिवृद्धि गर्न विद्यालय तथा समुदायस्तरमा कानुनी सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२०. सीप, उद्यम र रोजगार विचको परिपूरक सम्बन्धलाई अन्तरआवद्धता गराइ स्थानीय महिला, युवा, बैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका व्यक्ति, द्वन्द पिडित एवम् लक्षित बर्गहरूलाई प्राथमिकता सहित बजारको माग अनुसारको सीप विकास तालिम एवम् प्रविधि हस्तान्तरण गरी स्वरोजगार बनाउँदै लगिनेछ । साथै स्थानीय सहकारी, नीजि क्षेत्र एवम् वित्तीय संस्थासँगको सहकार्यमा गाउँपालिकाबाट छनौट गरिएका स्वरोजगार व्यक्तिहरूलाई आवश्यक लगानी व्यवस्थापनका लागि पहल गरिनेछ

२१. बागमती गाउँपालिका भित्र रैथाने बाली संरक्षण अन्तर्गत कोदो बालिलाई व्यवसायीक रूपमा संरक्षण र विस्तार गरिनेछ । व्यवसायिक रूपमा किसानले बजारमा बिक्री गरेको परिमाणका आधारमा सोझै बैंक खातामा प्रोत्साहन अनुदान दिइनेछ । साथै स्थानीय स्तरमा उत्पादित कोदो र यस सम्बन्धी परिकारहरूलाई बागमती ब्राण्डिङ गरि तीनपाने स्थित तरकारी सङ्कलन केन्द्र भित्र छुट्टै बागमती कोसेली घर स्टलको व्यवस्था गरी बजारिकरण गरिनेछ ।
२२. तीनपाने तरकारी सङ्कलन केन्द्रको निर्माण सम्पन्न गरी उक्त तरकारी संकलन केन्द्र स्थानीयहरूको रोजगार एवम् स्थानीय उत्पादनको बजारिकरणमा सुनिश्चितता हुने गरी निजी/सहकारी क्षेत्रमार्फत सञ्चालनमा ल्याइनेछ साथै उक्त संकलन केन्द्र भित्र गाउँपालिकाको लागि छुट्टै स्टलमा कोसेली घरको व्यवस्था गरी स्थानीय उपजहरू (विशेष कोदो र गुन्द्रुक)को संकलन बागमती ब्राण्डिङमा बिक्री वितरणको व्यवस्था गरिनेछ । तीनपाने तरकारी सङ्कलन केन्द्र आसपासको क्षेत्रलाई कृषि पर्यटनको ट्रान्जिट प्वाइन्टको रूपमा विकास गर्न प्रविधि मैत्री सूचना केन्द्र स्थापना गरी उक्त स्थानलाई केन्द्र विन्दु बनाई वडा नं. १, वडा नं. २ र वडा नं. ५ सम्मका छोट्टा दुरीका हाइकिङ ट्रेलहरू व्यवस्थापन गरिनेछ । तीनपाने तरकारी सङ्कलन केन्द्रमा सङ्कलित उपजहरूको बजारिकरणका लागि ललितपुर महानगरपालिका र गोदावरी नगरपालिकासँगको सहकार्य उक्त पालिका भित्रका तरकारी बजारहरूसँग आवश्यक सम्झौताको लागि पहल गरिनेछ । गाउँपालिकाको कृषि तथा पशु उपजहरूको प्रवर्द्धन एवम् पर्यटकीय क्षेत्रको प्रोत्साहन गर्न बृहत महोत्सव आयोजना गरिनेछ ।
२३. व्यवसायीक रूपमा ठूला पुँजीमा कृषि तथा पशुपालन गर्ने व्यवसायीहरूको कृषि फर्मलाई नमूना कृषि पर्यटन (Agro-Tourism) को रूपमा विकास गरी पर्यटक आकर्षण गर्न व्यवसायीहरूलाई ३ वर्षसम्म गाउँपालिकाले लिने व्यवसाय कर र नवीकरण दस्तुरमा शतप्रतिशत छुट प्रदान गरिनेछ साथै गाउँपालिकाको वेबसाइटमा नै उक्त फर्महरूको जानकारी सहित प्रचार प्रसार गरिनेछ ।
२४. गिम्दी मगरगाउँ होमस्टलाई पून सञ्चालन एवम् व्यवस्थापनका लागि स्थानीय मगरहरूको कला संस्कृतिलाई प्रोत्साहन गर्नका लागि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२५. सातकन्या र माझखण्डमा ४० वर्ष भन्दा मुनिका युवा समूहरूले होम स्टे संचालन गरेमा व्यवसाय दर्ता एवम् तीन वर्षसम्म नवीकरणका लागि छुट प्रदान गरिनेछ ।
२६. रुद्रेश्वर महादेव मन्दिर एवम् माझखण्ड बुद्ध विहार लगायतका अन्य मन्दिर एवम् गुम्बाहरूलाई धार्मिक पर्यटकहरूको आस्थाको गन्तव्यको रूपमा विकास गर्दै लगिनेछ ।
२७. गाउँपालिका भित्रको पर्यटकीय क्षेत्र, कला संस्कृती लगायतका विषयहरूलाई समेटेर जेनजी युवाहरू बिज भलग निर्माणका लागि प्रतिष्पर्धा गराइ गाउँपालिकाको राष्ट्रिय एवम् अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा प्रचार प्रसार गरिनेछ साथै उत्कृष्ट भलगलाई पुरस्कृत गरिनेछ ।
२८. गाउँपालिका भित्रको कृषि एवम् पशु उत्पादनमा व्यवसायिकता एवम् परिमाण वृद्धिका लागि गाउँपालिकाका प्राविधिकहरूलाई स्थानीयस्तरमा नै भेट्न सकिने गरी जनशक्ती व्यवस्था गरिनेछ ।
२९. गाउँपालिका भित्र वितरण अने अनुदानहरू एकद्वार प्राणाली अवलम्बन गरी वितरण हुने व्यवस्थाको सुनिश्चितता गरिनेछ साथै अनुदानलाई उत्पादनमा आधारित बनाइनेछ ।

गाउँपालिकाले सामूहिक खेतीलाई प्राथमिकता प्रदान गरिनेछ । गाउँपालिका बाहिरका कृषकहरूले समेत यदि गाउँपालिकाको बाँझो जग्गाहरू भाडामा लिई व्यवसायिक खेति गरेमा प्रोत्साहन स्वरूप कृषि अनुदानहरूमा सहभागिता गराइनेछ ।

३०. रासायनिक मलको प्रयोग खपतलाई घटाई कम्पोष्ट मलको उपयोग गर्न किसानहरूलाई सचेतना अभियान सञ्चालन गरिनेछ साथै कम्पोष्ट मल प्रयोग गरि उत्पादन भएका उपजहरूलाई बजारिकरणमा पहिलो प्राथमिकता प्रदान गरिनेछ ।
३१. गाउँपालिका भित्रका सहकारीहरूलाई पूर्णरूपमा कोपोमिस प्रणालीमा आवद्ध गराई सहकारी क्षेत्रलाई पारदर्शी, विश्वसनीय र उत्तरदायी बनाइनेछ । एक वडा एक विषयगत सहकारी बनाउने उद्देश्यका साथ सहकारी संस्थाको प्रभावकारी नियमन, सुपरीवेक्षण गरी क्रमशः सुदृढीकरण तथा एकीकरणका लागि पहल गरिनेछ । एकीकरण भएका सहकारीहरूलाई प्राथमिकता प्रदान गरि सो सहकारीहरू मार्फत सहकारी शिक्षा तथा वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
३२. सार्वजनिक निजी साझेदारी (P P P) नीतिको अबलम्बन गरि निजी क्षेत्रलाई गाउँपालिका भित्र कम्तिमा १०० जना रोजगार सृजना हुने खालको नयाँ व्यवसाय सञ्चालन गरेमा व्यवसाय नवीकरणमा विशेष छुटको व्यवस्था गरिनेछ ।
३३. गाउँपालिकाको रोजगार सेवा केन्द्र र लघू उद्यम कार्यक्रमलाई एकीकृत रूपमा सञ्चालन गरी रोजगारी र उद्यमशीलता बिच तादम्यता कायम गरिनेछ । बैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका व्यक्तिहरूको लगत विवरण तयार गरी उनीहरूको सहभागितामा व्यवसाय सृजना, सीप आदान प्रदानजस्ता कार्यक्रम आयोजना गरिनेछ ।
३४. सुत्केरीहरूलाई प्रसुति प्रयोजनार्थ स्वास्थ्य संस्थासम्म जानका लागि गाउँपालिकाको एम्बुलेन्स निशूलक रूपमा उपलब्ध गराइनेछ । सो सेवा प्राप्त गर्ने व्यक्तिको विवरण मासिक रूपमा गाउँपालिकाको वेभसाइटमा अद्यावधिक गरिनेछ ।
३५. गाउँपालिका स्तरीय थाडिसडटार अस्पताललाई सवलिकरण एवम् व्यवस्थित गरिनेछ साथै सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाहरूको प्रशासनिक सञ्चालनका लागि छुट्टै रकमको व्यवस्था गरिनेछ । स्वास्थ्य संस्थाहरूको सवलीकरणका लागि पहल गरिनेछ । डिजिटल स्वास्थ्य प्रणाली, दूरचिकित्सा तथा विशेषज्ञ स्वास्थ्य सेवा विस्तार गरिनेछ । यसका साथै आयुर्वेदिक उपचार पद्धतिलाई विस्तार गर्न गाउँपालिकाको नागरिक आरोग्य केन्द्रलाई सवलिकरण गरिनेछ ।
३६. स्थानीयहरूको स्वास्थ्य विमा बापतको प्रिमियममा उपलब्ध गराउँदै आएको ५० प्रतिशत अनुदानलाई अन्त्य गरी प्रत्येक स्थानीयहरूलाई वीमा अनिवार्य गराउने प्रयोजनार्थ वीमा अभिकर्ताहरूलाई प्रोत्साहन रकम उपलब्ध गराइनेछ । साथै वीमा सम्बन्धि कम्पनिहरूसँगको सहकार्यमा स्वास्थ्य लगायत अन्य वीमा सम्बन्धी सिविर कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
३७. नागरिकहरूमा स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी जानकारी र पहुँचका लागि महिला स्वयंसेविकाहरूलाई परिचालन गर्न महिला स्वयंसेविकाहरूलाई प्रोत्साहन रकम उपलब्ध गराइनेछ ।
३८. स्वास्थ्य शाखा र शिक्षा यूवा तथा खेलकुद शाखाको सहकार्यमा सम्बन्धित वडाको स्वास्थ्य संस्थाका कर्मचारीहरू मार्फत तालिकाबद्ध रूपमा सम्बन्धित वडाका विद्यालयहरूमा अनिवार्य

रूपमा आधारभूत सरसफाइ तथा स्वास्थ्य शिक्षा लगायत किशोर किशोरीहरूमा यौन स्वास्थ्य शिक्षा सम्बन्धि सचेतना कक्षा सञ्चालन गरिनेछ ।

३९. स्थानीय प्रहरी र शिक्षा यूवा तथा खेलकुद शाखाको सहकार्यमा सम्पूर्ण माध्यमिक विद्यालयहरूमा डिजिटल सुरक्षा लागू औषध दुर्व्यसनी लगायतका सचेतना कक्षा अनिवार्य रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
४०. गाउँपालिकाले तयार गरेको स्थानीय पाठ्यपुस्तकको पठनपाठनलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
४१. गाउँपालिका भित्रका सामुदायिक विद्यालयहरूमा सुरक्षित अध्ययन अध्यापन बसाइको सुनिश्चितताका लागि आवश्यकताका आधारमा पूर्वाधारहरू मर्मत एवम् व्यवस्थापन गरिनेछ साथै विद्यार्थीहरूको खाद्य सुरक्षा अन्तर्गत विद्यालय दिवाखाजामा स्थानीय उत्पादनलाई अनिवार्यता गराइनेछ ।
४२. विद्यालय अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणालीलाई नियमित र प्रभावकारी बनाउन प्रविधि प्रयोगको सुरुवात गरी पुरस्कार एवम् नसियतको व्यवस्था गरिनेछ ।
४३. कक्षा ५ र ८ को परीक्षालाई पालिका स्तरमा सुव्यवस्थित तरिकाले संचालन गरी परीक्षा नतिजामूलक बनाइनेछ साथै एस्.ई.ई परीक्षालाई व्यवस्थापन गरिनेछ ।
४४. शिक्षक सुरुवा प्रणालीलाई वैज्ञानिक, व्यवस्थित र पारदर्शी बनाइनेछ ।
४५. विद्यार्थीहरूको बहु प्रतिभा पहिचान गर्न वडा स्तरीय तथा पालिका स्तरीय प्रतिस्पर्धात्मक कार्यक्रम लगायत अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालनको व्यवस्था गरिनेछ ।
४६. शैक्षिक परामर्शदाता संस्थाहरू मार्फत यस गाउँपालिकाको युवा युवतीहरूलाई लक्षित गरी शिक्षक सेवा तथा लोक सेवा तयारी कक्षा संचालन गरिनेछ ।
४७. बालविकास सहजकर्ता तथा विद्यालय कर्मचारीलाई गरिंदै आएको थप तलब भत्ता व्यवस्थापनलाई निरन्तरता प्रदान गरिनेछ
४८. बागमती गाउँपालिकाको अध्यक्ष कपलाई निरन्तरता प्रदान गरिनेछ ।
४९. जन भावना क्याम्पससँगको समन्वयमा यस गाउँपालिकाबाट उक्त क्याम्पसमा सूचना प्रविधि सम्बन्धी स्नातक तहमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूलाई प्रदान गरिंदै आएको छात्रवृत्तीलाई निरन्तरता प्रदान गरिएको छ साथै छात्रवृत्ती कोषको व्यवस्था गरी गाउँपालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर तथा जेहेन्दार विद्यार्थीहरूलाई उच्च शिक्षाका लागि आवश्यक छात्रवृत्ति प्रदान गरिनेछ ।
५०. मौजुदा शिक्षक दरबन्दी, विद्यार्थी संख्या र विद्यालय नक्सांकनको आधारमा संघीय शिक्षा ऐन नियमावली र अन्तिम दरबन्दी मिलान नगरुन्जेल सम्मको लागि विद्यार्थी संख्याको आधारमा बढी शिक्षक संख्या देखिएको विद्यालयबाट आवश्यकता भएको विद्यालयमा तत्काल कामकाज गर्ने गरी खटाउने व्यवस्था गरिनेछ र विद्यालयको कक्षा घटाइनेछ ।
५१. शैक्षिक गुणस्तर तथा सिकाइ उपलब्धि बृद्धिका लागि शैक्षिक क्यालेण्डर, शिक्षक डायरी तथा दीर्घकालीन सोचका साथ गाउँ शिक्षा योजनालाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
५२. प्राविधिक धारमा अध्ययन गरेका तथा सीपमूलक ज्ञान प्राप्त जनशक्तीलाई गाउँपालिका भित्रै रोजगारी सिर्जना हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

५३. खेलकुद प्रवर्धन तथा विकासका लागि खेलकुद विकास समिति मार्फत खेलकुद गतिविधि सञ्चालन गरिनेछ । शिक्षकको व्यवस्था गरिनेछ ।
५४. विद्यालयमा समयसापेक्ष कृत्रिम बुद्धिमत्ता (AI) प्रयोग गरी अडियो भिडियो माध्यमबाट पठन पाठनको व्यवस्था मिलाइनेछ सो कार्यका लागि सिकाइ चौतारी जस्ता नेपाल सरकारको शैक्षिक पठन पाठन पूर्ण उपयोग गराइनेछ ।
५५. रिड नेपालको साझेदारीमा विभिन्न शैक्षिक तालिम लगायत विविध शैक्षिक गतिविधिहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
५६. माध्यमिक सामुदायिक विद्यालयहरूमा नेपाल स्काउट, जुनियर रेडक्रस सर्कल जस्ता भोलुन्टर संस्थाहरूको गतिविधि सञ्चालनका लागि सरोकार वाला निकायमा पहल गरिनेछ ।
५७. गाउँपालिका स्तरीय खयरघारी प्युटार रङ्गशालालाई प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा थप निर्माणकार्यहरू गरिनेछ ।
५८. बाल्यकालको बचतलाई निरन्तरता प्रदान गरिनेछ ।
५९. बागमती गाउँपालिकालाई २०८३ चैत्र मसान्त भित्रमा बालमैत्री स्थानीय तह घोषणा गरिनेछ ।
६०. पालिकामा रहेका महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, एकल महिला, दलित, आदिवासी जनजाती, पछाडी परेका वर्ग तथा समुदायको आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तिकरणका कार्यक्रममा जोड दिइनेछ ।
६१. महिलाविरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव अन्त्यसम्बन्धी महासन्धि बेइजिङ घोषणापत्र, बालबालिकाको अधिकारसम्बन्धी अभिसन्धि तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकारसम्बन्धी अभिसन्धिलाई स्थानीयकरण गरिनेछ ।
६२. एकल पुरुष भत्तालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६३. बाल क्लबहरूलाई स्थानीय सरकारका गतिविधिहरूमा अनिवार्य सहभागित गराइनेछ ।
६४. प्रत्येक नागरीकलाई स्वच्छ पिउनेपानी उपलब्ध गराउन संघ, प्रदेश सरकार र गैह्र सरकारी संस्थाहरूसँगको सहकार्यमा खानेपानी योजनाहरूको निर्माण कार्यलाई जोड दिइनेछ ।
६५. स्वच्छ खानेपानीको सूनिश्चितता तथा खानेपानी योजनाहरूको दीगो सञ्चालनका लागि गाउँपालिका खानेपानी बोर्डको गठन गरि व्यवस्थापन गरिनेछ ।
६६. गाउँपालिका खानेपानी बोर्डको अधिनमा रहने गरी हाल सम्म दर्ता भएका खानेपानी योजनाहरूलाई सम्बन्धित वडाका खानेपानी उपभोक्ता समितिहरूमा नियमित मर्मत सम्भार गर्ने गरी हस्तान्तरण गरिनेछ ।
६७. काठमाडौँ उपत्यकाबाट उदगम भइ बागमती गाउँपालिकाको १, २, ४, ६ र ७ नं वडा हुँदै बहने बागमती नदीमा बह्दो फोहोरमैला र यसबाट सृजित विभिन्न समस्या व्यवस्थापन र समाधानका लागि सरोकारवाला स्थानीय तह, सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरूमा क्षतिपूर्तिका लागि थप पहल गरिनेछ ।
६८. बागमती गाउँपालिका भित्रका सरकारी भवनहरूको क्रमश बीमा गर्दै लगिनेछ ।

६९. गाउँपालिकामा उपभोक्ता समिति मार्फत कार्यान्वयन हुने पूर्वाधार विकासका योजनाहरूमा अनिवार्य रूपमा १३ महिने त्रुटि दायित्व अवधि कायम गरिनेछ र सोका लागि न्यूनतम पाँच प्रतिशत रकम धरौटी कट्टा गरी भुक्तान गरिनेछ । उल्लेखित अवधिमा त्रुटि भएमा सोहो धरौटी रकमबाट मर्मत संभार कार्य गरिनेछ ।
७०. गाउँपालिका भित्र विद्युत विस्तारका लागि राखिएका तार एवम् पोलहरूको उचित व्यवस्थापन साथै दीगो विद्युत प्रसारण कार्यका लागि हाल यस क्षेत्रमा विद्युत प्रसारण सम्बन्धि कार्य गर्दै आएको संस्था र राष्ट्रिय विद्युत प्राधिकरण बिचको त्रिपक्षीय वार्ताका लागि पहल गरिनेछ ।
७१. गाउँपालिका भित्र मोबाइल नेटवर्किङमा समस्या भएको ठाउँहरूमा नेपाल टेलिकम संग सहकार्य गरी टावर राख्न पहल गरिनेछ ।
७२. स्थानीय श्रमजिवी पत्रकारहरूलाई गाउँपालिका भित्र गतिविधिहरूलाई स्थानी गाउँबासी समक्ष पुग्ने गरी सूचना सम्प्रेषण गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
७३. पर्यावरणीय सन्तुलन कायम गर्न सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिसंग सहकार्य गरि उपयुक्त स्थानहरूमा बहुउपयोगी बोट विरुवालाइ वृक्षारोपण गर्ने कार्यलाइ जोड दिइनेछ ।
७४. जलवायु परिवर्तनबाट हुने प्रभावलाइ न्यूनिकरण , वन डढेलो, वातावरण संरक्षण विपद व्यवस्थापन र फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धि सचेतनामूलक कार्यक्रम संचार माध्यमको सहकार्यमा संचालन गरिनेछ ।
७५. ठूला विकास योजना संचालन गर्दा अवस्था पहिचान गरि विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण गरिने अभ्यासहरूलाइ निरन्तरता दिइनेछ ।
७६. फोहरमैला व्यवस्थापन गर्नको लागि घर तथा सार्वजनिक स्थलबाट उत्पादन हुने फोहर जन्य वस्तुहरूको पहिचान गरी फोहरको प्रकृति छुट्याइ संकलन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
७७. फोहरमैला व्यवस्थापन स्थलको खोजी तथा पहिचान गर्न पहल गरिनेछ साथै दीर्घकालीन योजना निर्माण गरिनेछ र आगामि वर्षहरूमा फोहोरमैलालाई वैकल्पिक आम्दानीका रूपमा विकास गरिनेछ ।
७८. गाउँपालिकाको विपद् प्रतिकार्य योजना निर्माण गरी सोही बमोजिम विपदका सम्भावित जोखिमका क्षेत्रहरूको पहिचान गरि विपद न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी पूर्वतयारी गरिनेछ ।
७९. विपद् व्यवस्थापन कोषमा उचित रकम व्यवस्थापन एवम् विपद् उद्धारका लागि आत्यावश्यक सामग्रीहरू को थप व्यवस्थापन गर्दै लगिनेछ साथै राहत सामग्री वितरण गर्दा एकद्वार प्राणालीलाई लागू गरिनेछ ।
८०. भूमिहिन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासका प्रयासहरूलाई व्यवस्थित गराउन भूमी समस्या समाधान आयोग तथा जिल्ला भूमि समस्या समाधान समितिसंग सहकार्य गरि अघि बढ्ने नीति लिइनेछ ।
८१. स्वीकृत राजस्व सुधार योजनाको पूर्ण कार्यान्वयन गरी राजस्व परिचालनलाई प्रभावकारी बनाउन कर संकलन सम्बन्धि सचेतनामूलक सामग्रीहरू मार्फत प्रचारप्रसार गरिनेछ ।

८२. हालसम्म गाउँपालिका भित्रका सडक (कान्तिलोकपथ समेत) का छेउछाउको घर टहरा करको दायरमा नआएकाहरुले आफूले उपभोग गरेको वर्षको स्वघोषणा गरेमा घोषणा गरेको वर्ष देखि नै गाउँपालिकाले तोकिएको दरमा राजस्व दाखिला गरी करको दायरमा आउन सक्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
८३. राजस्व भुक्तानीका लागि डिजिटल कर भुक्तानी सम्बन्धि व्यवस्थालाई सहजिकरण गर्न सचेतनामूलक अभियान सुरु गरिनेछ साथै यस गाउँपालिकाको आधुनिक एआई च्याटबक्समा कर सेवा केन्द्र सम्बन्धी समेत जानकारी एकीकृत गरिनेछ ।
८४. राजस्व सङ्कलनलाई बडा तहमा नै घुम्ती शिविरको रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
८५. राजस्व चुहावट न्यूनीकरणका लागि आवश्यक जनशक्तीहरुको व्यवस्थापन गरिनेछ साथै तहगत रूपमा अनुगमन प्रणालीको लागू गरिनेछ ।
८६. राजस्व दाखिलाका आधारमा उत्कृष्ट करदाता र उत्कृष्ट कर संकलन केन्द्रको रूपमा बडामा बजेट व्यवस्था हुने प्रणालीको विकास गरिनेछ ।
८७. गाउँबासीहरुमा गाउँपालिकाको न्यायिक सेवा सम्बन्धी जानकारी गराउन समुदाय स्तरमा बहस पैरवी सञ्चालन गरी न्यायिक उपचारमा लक्षित वर्गहरुको पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ ।
८८. न्यायिक समिति र मेलमिलाप केन्द्रहरुको सवलिकरण गर्दै लगिनेछ ।
८९. संघीय सरकार, प्रदेश सरकार तथा अन्तर्गतका निकाय, जिल्ला समन्वय समिति ललितपुर, अन्तर स्थानीय तह, विभिन्न सहकारी संस्था एवम् गैह्र सरकारी संस्थाहरु बिच साझा सरोकारवाला विषयहरुको पहिचान गरी समन्वय र सहकार्यमा कार्यक्रमहरु गाउँपालिकाको म्याचिड फण्ड मार्फत सञ्चालन गरिनेछ ।

गाउँसभाका सदस्यज्यूहरु,

अन्त्यमा, बागमती गाउँपालिकालाई जनचाहना अनुरूपका विकासका गतिविधि संचालन गर्न जोड दिइनेछ । गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवालाई सूचना प्रविधिमैत्री चुस्त, पारदर्शी ढङ्गले सेवा प्रदान गरिनेछ । आम गाउँवासीका गुनासाहरुलाई यथासम्भव सम्बोधन गरिनेछ । साथै गाउँपालिकाले प्रस्तुत गरेको नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सहयोग पुर्याउन नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, आम बागमतीवासी, विकास साझेदार, निजी क्षेत्र, सहकारी संस्था, गैरसरकारी संस्था, संचार जगत, कर्मचारी वर्गहरुमा हार्दिक अपिल गर्दछु । साथै नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा महत्वपूर्ण सल्लाह सुझाव तथा सहयोग पुर्याउने सबै जनप्रतिनिधि ज्यूहरु, सम्पूर्ण राजनितिक दलहरु, सरोकारवालाहरु र बागमती गाउँपालिकाका सम्पूर्ण कर्मचारीहरुलाई धन्यवाद व्यक्त गर्दै प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सम्पूर्ण पक्षको साथ र सहयोग प्राप्त हुनेमा विश्वस्त छु ।

धन्यवाद ।

विर बहादुर लोप्चन
अध्यक्ष

मिति २०८३-०३-१०